

Zalantzarik gabe hestuegia da Erroma eta Vatikanoko ingurunea Joan Paulo II.arentzat.

Oraindik ez da garaia, azken bi asteotan Aitasantuak Irlandatik eta Amerikako Estatu Batuetatik egin duen ibilaldia sakonki aztertzeko eta horren ondorioak ateratzeko. Hitzaldiak, harremanak, elkarriketak, ateraldiak... asko eta ezberdinak izan ditu. Ez da erraza izango guzti horren sintesia egitea. Baina egin beharreako izango da, Erromako Eliza nondik nora dabilen jakiteko.

“Urrutitik datorren Aitasantua” deitua eman izan zaio Joan Paulo II.ari. Baina Poloniatik Erromaratua izan arren, erromatarrek eta erromazaleek ez dirudi gaizki hartu dutenik. Ezagunak dira zein arrakasta handia izan duten Aitasantu honen audientziek Erroman bertan.

Hala ere, Joan Paulo II.ak edozein aukera hartzen du, Vatikanotik ihes egiteko. Hestua gertatu zaio zalantzarik gabe hango giroa. Pio XII.ak beretzat egina balu bezala bizi zuen Vatikanoko palazioen eta harresien eta kongregazioen giroa. Joan XXIII.ak hautsi ahal izan zuen hesitura eta Erromatik kanpora bere ihesaldi bakanak egin zituen. Paulo VI.ak gogo onez eta kontzientzia osoz onartu eta bereganatu zuen jokabide berria: Aitasantuak ez zeukan, Kontzilioaren ondoren, Vatikanoko “gaztelua” zaintzen egoterik, munduko gorabeherak handik juzkatuz eta kristau herria Entzikliken, dekretuen eta hitzaldien bidez handik bertatik gidatuz. Hala ere, Paulo VI.a, bere izaeragatik-edo, gustorago bizi zen Vatikanoko giroan eta ez “mundura” ateratzen zenean. Ibilaldi garrantzizkoak eta ez errazak egin zituen (Jerusalem, India, USA, Geneva, etab.); baina ez zen ibiltaria, eta sufritu egiten zuen nonbait ibilaldiotan.

Joan Paulo II.ak, ordea, erlatibizatu egin du Vatikanon, Aitasantuaren bizileku bezala; nabari denez, atsegin zaio munduan zehar ibiltzea, Vatikanon geldiezina nabari zaion bezala. Baina bere izaera aparte, Aitasantutzaren irudia bera aldatzen ari da, eta bide irekiagoak hartzen ditu horrek. Beharbada Erromaren eta Vatikanoren zentralismoa hausteko balio izango du jokabide honek. Munduan zehar libreago sentitzen da nonbait Joan Paulo II.a, Vatikanon baino.

Lau ibilaldi, lau plataforma

Lau ibilaldi handi egin ditu Joan Paulo II.ak urtebetean: Mexikora, Poloniarara, Irlandara eta Amerikako Estatu Batuetara. Lau irteera eta ibilaldi hauek gauzatu bat dute elkarrekin: laurak plataforma gisakoak izatea.

Mexikora joan zen, Latinamerikako Apezpikuek (CELAMek) ospatzen zuten Batzarre nagusira. Eta nahiz eta Mexiko Hegoamerikako eta Ertamerikako Estatu Batuetatik urruti xamar egon, egoera politiko-sozial eta ekonomikoari begira, Aita-

santua Mexikoko ihardunaldietaz baliatu zen Latinamerika osoari hitzegiteko.

Nabarmenagoa izan zen plataformarena, Poloniara eginiko ibilaldian. Inork ez zuen zalantzan jarri, Europako Herri sozialista guztien aurrean jartzen zela Aitasantua, eta guzti horiei begira hitzegiten zuela. Aukerako "pulpitua" zuen bere Herria, Polonia, mundu sozialistarekin urrutiko harreman hori hasteko.

Berriki Irlandatik egin du bere ibilaldia. Beste inon baino entzute handiagoa izan du ibilaldi honek Britania Handian. Ingalaterran prentsa laikoak eta profanoak "Roman Catholic Church" (Eliza katoliko erromatarra) deitzen dute Aitasantuaren menpeko Eliza. Inolako esana hi teologikorik ez du titulu horrek; Eliza anglikanotik eta besteetatik bereizteko izena besterik ez da. Eta jakina da, Erromako Eliza katoliko horretatik eta horren eraginetik urruti gelditzen dela Ingalaterra, ez Irla delako bakarrik, eta bai bere historiagatik ere eta bere Eliza Anglikano ofiziala eta estatala duelako ere. Guzti honegatik, Aitasantuari nahiko bihurria gertatuko litzaioke, lehen urrats bezala, Ingalaterrara bertara joateak, zuzenean hango herriarekin harremanak izateko. Irlanda katolikoa izan du horretarako bidea, eta Ipar Irlandako arazo eta istiluaz baliatu da Britania Handiarekin elkarrizketa hasteko. Zorritzarekin Ipar Irlanda birtarteko besterik ez da gertatu, hango jendea bera ikustera joaterik ez baitzuen izan Aitasantuak, Ingalaterrako Gobernuak nahi ez zuelako, seguruenik.

Azkenik, USARA egin du Joan Paulo II.ak bere ibilaldi entzutetsua. Eta berezi ONUra. Mendebaldeko Estaturik indartsuena eta Munduko Estatu guztien ordezkari Biltokia eta bozgorailua den ONU, plataforma oso egokiak zituen Aitasantuak bere ahotsa mundu osora zabaltzeko. Lehenagotik ikusia eta erabilia zuen Paulo VI.ak ere. Elizak, lehen mendetan Erroma aukeratu zuen bere "Hiriburua" bezala, Inperioaren Hiriburua zenez gero. Erroma ez da gaur Italiaren Hiriburua besterik; eta Eliza katolikoarentzat ere ezin izan zentru nagusi bakarra. Zalantzarik gabe Historiak lotuta dauka Erromari bai Aitasantua eta horrekin batera Eliza katolikoa. Baina gaurko munduan eragin eta entzute handiagoko zentruak daude; eta plataforma horietaz baliatu beharra ulertu dute azken Aitasantuek.

Plataformaren taktikaz aparte, Joan Paulo II.aren ibilaldi hauek besterik ere erakutsi dute: gidari moral eta izpiritual batek gaurregun ere izan dezakeen erakarmena. Gidaritza eta erakarmen horiek politikaren lotura asko dituzte noski. Baina ezin uka, gidari politikoez, Estatuburuak eta Gobernuburuak nahi luketela berentzat, Joan Paulo II.ak bere ibilaldi hauetan agertu duen erakarmena.

Inguruan sortu duen festa-giroa eta dramatismo-giroa, biak nahasirik, jendea eta komunikabideak beste inolako gidarik

baino gehiago inguratu ahal izan ditu joan den leku guztietan.

Elkarrizketa ala gidarismoa?

Ibilaldion arrakasta horrek beti uzten du atzetik bere zalantza ere. Populismoak uzten duen zalantza; eta ezin uka, Joan Paulo II.aren ibilaldiok populismoaren kutsu handia dutela.

Hiru mailatan edo jaulki izan dute Aitasantuek horrelakoetan beren mezua: mundu politiko eta sozial zabalari, kristau ez-katolikoei eta katolikoei.

Diplomaziari hari asko baldin badituzte ere Aitasantuaren ibilaldiek, ez dira izan ohi, indar eta gidari politiko eta sozialekin elkarrizketa luzeak egiteko eta akordio handitara iristeko. Horrelako ibilaldiei ez dago eskatzerik ere horrelako fruiturik. Maila horretan harreman diplomatikoez eta hitzaldiek osatu dituzte Joan Paulo II.aren ibilaldiak. Hala ere, ba dirudi, harreman diplomatikoei ere adiskidegiroa ematen jakin izan duela berak. Dena dela, abstraktuegiak eta edonolako adierazpideetarako izan ohi dira horrelako harremanak eta hitzaldiak. Hiru puntu nabarmendu izan dira, hala ere, Joan Paulo II.aren ibilaldietako hitzaldietan: Askatasun politiko, sozial eta erlijiozkoa; biolentziaren kontrakoa; eta herri eta klase pobreen aldekoa.

Kristau ez-katolikoei buruz eskasak izan dira Joan Paulo II.aren ibilaldiak: ez dute ekumenismo-asmo eta programa argirik agertu, nahiz eta erlijio-gidarien alde hitz onak eta laudorioak entzun ahal izan. Britania Handiari buruz eta begira Irlandara egindako ibilaldiak ba zirudién asmo ekumeniko nagusia ukan behar zuela. Baina ez da horrelakorik agertu. Aitasantuaren jende-erakarmenak eta komu-

nikabideetako entzuteak gainezkatuta bezala utzi du Ingalaterran bertan Eliza anglikanoaren burua, Canterbury-ko Artza-

pezpikua. Honekin elkarrizketa edo elkarrizkintza ekumenikorik ez du abiatu bere ibilaldi horretan. Gauza berbera esan ote daiteke, USAko erlijio-gidariei buruz?

Eta katolikoei buruz zer? Seguru asko gidarismoa eta populismoa gailendu dira. Zalantzarik ez, horretarako balio handia duela Joan Paulo II.ak.

Baina bisitatu dituen Elizen barnean problema latzak dituzte hango kristau askok, nahiz eta gutxiengoak izan. Polonian, edota Irlandan, edo USAko Elizan, katoliko askok arazo larriak dituzte, eta hain zuzen ere Eliz Hierarkiarekin, nahiz eta arazo horik oso ezberdinak izan Eliza bakoitzean. Seguru asko katoliko-multzo horien galderak eta arazoak ez dira konpontzen Aitasantuak milaka lagunengana eraman egiten dituen hitzaldiekin. Beraien-gana hurbildu beharra izango luke Aitasantuak berak, elkarrizketa hurbileko eta sakona abiatzeko.

Bere arrakasta eta guzti, zerbaitek hutsegin die Joan Paulo II.aren ibilaldiei. Edo dena dela, zalantzaren bat gelditzen zaigu hor barruan.

Paulo Agirrebaltzategi